

Daily Rights

ฉบับที่ 2

สิทธิรายวัน

กรุงเทพฯ, 12 ตุลาคม 2551

หลายประเทศชี้ต้องเรียกร้องเรื่องสิทธิ เพื่อชาวประมงพื้นบ้าน

สิทธิในการทำประมงคืออะไร สิทธิในความมั่นคงคืออะไร ที่ผ่านมา สิทธิไม่ถูกยอมรับและถูกมองข้าม เรื่องขบวนการสิทธิไม่ใช่แค่ทางเลือก เราต้องต่อสู้กับต้นเหตุที่ทำให้ชาวประมงพื้นบ้านไม่สามารถจัดการทรัพยากรได้ เขตชายฝั่งเป็นจุดหมายของนักลงทุนขนาดใหญ่ นักลงทุนเหล่านี้พยายามสร้างอุตสาหกรรมที่สร้างมลพิษ พยายามสร้างเขตเศรษฐกิจพิเศษ ทำให้เขตชายฝั่งและทรัพยากรชายฝั่งที่อยู่มาหลายร้อยปี แย่งทรัพยากรจากชาวประมงพื้นบ้านไป นี่ไม่ใช่แค่ชายฝั่งเท่านั้น แต่รวมทั้งแม่น้ำต่างๆ เป็นการทำลายแหล่งน้ำเพื่อสร้างอุตสาหกรรม การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ การพัฒนาการท่องเที่ยว ฯลฯ

ในฐานะชุมชน เราจำเป็นต้องส่งเสียงร่วมกัน ต้องสู้ด้วยกัน ไม่นอญญาติ ให้มีการทำประมงขนาดใหญ่ เรือประมงขนาดใหญ่ไม่ได้ทำเพื่อชีวิต แต่ประมงขนาดเล็กทำเพื่อยังชีพ ต้องดูแลพวกเขา จำเป็นต้องหาหลักประกัน ชาวประมงตกเป็นเหยื่อในการพัฒนาอย่างทำลายล้าง ต้องมีกฎหมายที่จะให้หลักการในการพัฒนาให้ชาวประมงดำเนินชีวิตตนเองได้ โดยเฉพาะคนทำมาหากิน ต้องรับรองสิทธิในการทำมาหากินในพื้นที่ชายฝั่ง ต้องเสริมสร้างพลังเรื่องการอนุรักษ์การบริหารจัดการต้องไปร่วมกัน

เรื่องสิทธิในการเข้าถึงทรัพยากร สิทธินี้จะมีปัญหาในการเข้าถึง ทรัพยากรชายฝั่งทะเล เราก็มีสื่อสิทธิในการออกทะเล ที่ผ่านมามีเห็นว่า มีท่าเรือต่างๆเกิดขึ้น ชาวประมงต้องอพยพโยกย้าย กิจกรรมทางทะเลเล็กเข้าไปใช้พื้นที่ชายฝั่ง เราจะเห็นปรากฏการณ์นี้มากขึ้น ทำให้ชาวประมงกลายเป็นคนชายขอบและยังมีอุทยานแห่งชาติในแผ่นดินและทะเลขยายตัวขึ้น และมีพื้นที่ทะเลที่อยู่ใต้เขตอุทยานฯ ทับที่ทำกรประมง และพื้นที่ที่เหลือยู่ก็กลายเป็นพื้นที่เขตป่าสงวนที่ไม่สามารถเข้าไปจับสัตว์น้ำ หรือเข้าไปทำประมงได้

ที่เราได้กล่าวมาเป็นเพียงปัญหาเรื่องสิทธิที่ชุมชนชาวประมงต่างต้องประสบร่วมกัน ในปัญหาเดียวกัน เราก็ไม่อาจเรียกร้องอะไรได้มาก แต่เราก็ต้องต่อสู้เพื่อสิทธิของพวกเขา เพื่อให้พัฒนาศักยภาพชาวประมงในระดับนโยบายในประเทศต่างๆ ด้วย ชาวประมงพื้นบ้านทั้งหลายต้องร่วมมือกัน ผมคิดว่าเราไม่สามารถร้องขอต่ออะไรได้ แต่เราต้องต่อสู้เพื่อปกป้องสิทธิของเรา เราต้องเรียกร้องเพื่อให้อยู่ได้

ร่วมมือกันต่อสู้
เพื่อสิทธิ
เราต่อสู้
เราจึงได้มา

ทัศนคติบทบาทผู้หญิง เรื่องที่ต้องให้ความสำคัญกว่าเดิม

“ เราควรมีสติเรื่องชายหญิง แต่เป็นเรื่องยากให้มีสติเท่าเทียมด้านประมง ตอนที่เราเจอกับเฮริเคนผู้หญิงได้รับผลกระทบมาก ขณะเดียวกันผู้หญิงเริ่มทำประมง เมื่อมีผู้หญิงประมงทำงานในทะเลลึก นับเป็นเรื่องอันตรายมาก ซึ่งเราควรให้ความสนใจ ที่ผ่านมามากกว่าเรามีสิทธิเรื่องประมงริมฝั่ง เราต้องทำงานกับรัฐบาลมาก ซึ่งผู้หญิงก็เข้ามามีส่วนร่วมด้วย แต่ตอนนี้มีเรือใหญ่เข้ามาครอบงำเอาทรัพยากรไป ผู้หญิงต้องต่อสู้เพื่อตัวเอง ”

“ เรื่องประมงที่อยู่ตามที่ต่างๆ เป็นเรื่องที่ซับซ้อนมาก การทำให้ผู้หญิงทำงานในชุมชนเท่าผู้ชายไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะผู้หญิงทำงานหนักกว่าหลายเท่า ผมเองเป็นชาวประมงเห็นด้วยกับชาวซิติ ที่เราต้องดูโอกาสที่จะพูดถึงการอยู่รอด หรือความเท่าเทียมของผู้หญิง ”

“ ผู้หญิงสร้างมูลค่าเพิ่มด้านผลผลิตทางทะเล ผู้หญิงต้องการการยอมรับทุกขบวนการ บทบาทการทำงานของผู้หญิง เพราะทำให้ผลผลิตขายได้ เราจำเป็นต้องยอมรับบทบาทผู้หญิง เราต้องการทำงานเคียงข้างผู้ชาย ”

“ เรื่องประมงทั่วโลก ประมงประเทศผมเริ่มหายไปหมดแล้ว ประเทศพัฒนาแล้วชาวประมงค่อยๆ หายไป ไม่อยู่ในชุมชนของตนเอง ชาวประมงขนาดย่อยต้องรวมตัวกัน จากซีกโลกเหนือก็ต้องช่วยกันกับซีกโลกใต้ ต้องร่วมมือกันต่อสู้ ”

“ ผมได้ยินเรื่องให้ผู้หญิงมีส่วนร่วม ไม่ใช่เรื่องโศกเศร้า แต่ก็เป็นไปได้ให้ผู้หญิงมีส่วนร่วม รัฐบาลก็มีการส่งเสริมเรื่องการเมือง ไม่ได้มีเงื่อนไขในการจะทำให้ผู้หญิงมีส่วนจริงในวัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคม สิ่งที่ดีคือ ต้องมีเงื่อนไขปัจจัยมากขึ้น ในอาเซียนมีผู้หญิงมีส่วนร่วมในชุมชนมากที่สุดที่เดียว เหตุผลก็คือ ผู้อาวุโสส่งเสริมชายหญิงมีส่วนร่วมในชุมชน ในอาเซียนรัฐอิสลามในเอเชีย บทบาทผู้หญิงสูงมาก ต้องสร้างเงื่อนไขให้ผู้หญิงมีส่วนร่วม ”

ชาวประมงพื้นบ้านต้องเผชิญกับอะไรบ้าง ?

ชาวประมงเผชิญกับอะไรบ้าง

ปัจจุบัน พวกเราชาวประมงพื้นบ้านต้องเผชิญปัญหาสารพัดจากนโยบายของรัฐบาล ทั้งจากโครงการของรัฐฯเอง และโครงการของเอกชน เราพบว่า พี่น้องชาวประมงพื้นบ้านจากทุกๆจังหวัดกำลังประสบปัญหาคล้ายคลึงกัน

- มีกลุ่มทุนที่หวังผลประโยชน์ทางการค้า ทำการจับสัตว์น้ำแบบทำลายล้าง ใช้เครื่องมือประมงที่กวาดล้างสัตว์น้ำทุกชนิด รวมทั้งปะการัง หญ้าทะเล สัตว์น้ำอนุรักษ์ เต่า ปลาพะยูน ซึ่งเป็นตัวชีวิตความอุดมสมบูรณ์ กำลังจะสูญพันธุ์
- มีการประกาศพื้นที่อนุรักษ์ ซึ่งเคยเป็นที่อยู่อาศัย ทำมาหากินของชาวบ้าน ต้องการกันชาวบ้านให้ออกไปจากพื้นที่ ขณะเดียวกัน ก็มีนโยบายให้ธุรกิจเอกชนเข้าไปเช่าที่ดินเหล่านั้นเพื่อทำธุรกิจ รีสอร์ท บ้านพักตากอากาศ
- โครงการพัฒนาเศรษฐกิจ ทั้งเรื่องธุรกิจท่องเที่ยว การสร้างท่าเรือน้ำลึก สร้างโรงงานอุตสาหกรรม ล้วนส่งผลกระทบต่อทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ชายฝั่งถูกกัดเซาะ และมีผลต่อเนื่องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชนชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวประมงพื้นบ้านอย่างใหญ่หลวง
- การกำหนดนโยบายพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเศรษฐกิจ สังคม หรือการจัดการทรัพยากร ไม่ได้เปิดโอกาสให้คนในชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง
- ชาวประมงจำนวนมากยังไม่รับรู้สิทธิที่ตนเองมี ไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดการทรัพยากร สิทธิชุมชน หรือสิทธิมนุษยชน และนโยบายรัฐฯ กลุ่มทุน พวกแสวงหาผลประโยชน์เข้าตัวเอง ลกจวบผลประโยชน์จากความไม่รู้ของชาวบ้านมาเป็นของตัวเอง

- ขาดโอกาส ไม่มีที่ทางให้ชาวบ้านมีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การจัดการทรัพยากร ไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายพัฒนาของตนเอง
- ผู้หญิงในชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมในการกำหนดทิศทางพัฒนาท้องถิ่นตนเองน้อยมาก ส่วนใหญ่เป็นผู้อยู่เบื้องหลังในทุกๆกิจกรรมของชุมชน ที่บ่อยครั้งการพัฒนาหรือกิจกรรมเหล่านั้น ไม่ได้เป็นประโยชน์กับผู้หญิง ตรงกันข้ามกลับเป็นภาระให้ผู้หญิงต้องทำงานหนักขึ้น
- เป็นต้น

สิ่งที่เราพยายามต่อสู้เพื่อความอยู่รอด

ในขณะที่เดียวกัน อีกด้านหนึ่ง พวกเราไม่ยอมจำนน.... พวกเรารู้ว่า แหล่งอาหาร แหล่งทำมาหากินของเรากำลังมีปัญหาระยะยาวลดลง เราจับปลาได้น้อยลง ค่าใช้จ่ายในครอบครัวเราสูงขึ้น ความผูกพันใกล้ชิดของคนในชุมชนลดน้อยลง พวกเราพยายามช่วยกันแก้ปัญหาคนละไม้คนละมือ

- พวกเราร่วมมือกันทำกิจกรรม รักษา ฟื้นฟู อนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ
- พวกเราฟื้นฟูประเพณี วัฒนธรรม ในการอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูลทั้งกับเพื่อนมนุษย์ และ ทรัพยากรธรรมชาติ
- พวกเราร่วมมือกันทำธุรกิจชุมชน แปะปลา แปรรูปสัตว์น้ำ อู้อ้อมสร้างเรือชุมชน ค่าขายเครื่องมือประมง อาชีพเสริมอื่นๆ
- มีการกำหนดกติกาชุมชน ในการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนเอง
- รวมกลุ่มทำออมทรัพย์ เพื่อสะสมเงินกองทุนของตัวเอง ทั้งสวัสดิการชุมชน กองทุนทรัพยากร ฯ
- พวกเรารวมตัวกันเป็นเครือข่าย ทั้งผู้หญิง ผู้ชาย เยาวชน เพื่อขยายแนวทางการทำงานและให้ขบวนการของเราเข้มแข็งยิ่งขึ้น มีการรวมตัวกันทั้งในระดับ หมู่บ้าน ระดับจังหวัด ภายใต้ชื่อ สมาพันธ์ชาวประมงพื้นบ้าน และกลุ่มผู้หญิงเริ่มมีการก่อตัวเป็นเครือข่าย ประมงพื้นบ้าน

วาทะการประชุม

“ ชาวประมงตกเป็นเหยื่อในการพัฒนาอย่างทำลายล้าง ต้องมีกฎหมายที่จะให้หลักการในการพัฒนาให้ชาวประมงดำเนินชีวิตตนเองได้ โดยเฉพาะคนทำมาหากิน ต้องรับรองสิทธิในการทำมาหากินในพื้นที่ชายฝั่ง ต้องเสริมสร้างพลังเรื่องการอนุรักษ์การบริหารจัดการต้องไปร่วมกัน”

“ ถ้ามีการทำลายชนพื้นเมือง ก็ถือเป็นการทำลายมนุษย์ คุณค่าจะต้องปกป้องรักษาครอบครัวของเรา ถ้าเราออกเรือไป ไม่ได้ปลา เพื่อนบ้านก็จะให้เรา แต่ตอนนี้มีอุดมคติ อุดมการณ์ที่จะทำลายวัฒนธรรม มีการบอกให้พวกเราเลิกทำประมง เพราะเราไม่อาจเข้าถึงทรัพยากร ”

“ ผมได้เข้าร่วมสังเกตการณ์เรื่องตลาดการค้าเสรี เราควรจะไปหาบางอย่างในเรื่องของการตลาด เราต้องคิดถึงขบวนการมากขึ้น ยังมีความหวังของชาวประมงขนาดเล็กในการควบคุมตลาด ผมเชื่อว่าเรายังมีโอกาสที่ความอยู่รอดของชาวประมงขนาดเล็ก กฎกติกาของชุมชนดั้งเดิม ในชีวิตเรามีคนที่หัวโหย เราต้องพยายามคิดว่าเกิดอะไรขึ้นที่บ้านของเรา ”

“ โลกร้อนเป็นปัญหา เราชาวประมงเห็นการเปลี่ยนแปลง พืชอากาศเปลี่ยนเราก็ต้องเปลี่ยนวิธีการทำประมง เราอย่าตำหนิเรื่อง โลกร้อน เรื่องเศรษฐกิจก็เป็นปัญหา เราไม่มีเงินซื้อน้ำมัน แล้วกลับมาได้ปลานิดเดียว เกิดปัญหาอาหารราคาแพงขึ้น นี่เป็นการทำลายวัฒนธรรมประมง เพราะต้องไปทำอย่างอื่น เรื่องโคเวด้าเป็นคำสาปของคนยากจน มีนโยบายกลับมาการแย่งทรัพยากรจากคนจนไปให้คนรวย ”

“ เวลาพูดเรื่องสิทธิ มันเป็นเรื่องส่วนรวม ชุมชนประมงพื้นเมืองของชนพื้นเมืองด้วย เราใช้คำว่าประชาชน นี่เป็นการต่อสู้ถึงได้คำนีมาด้วย และสิ่งที่มีอยู่ในปฏิญญาว่าชนพื้นเมืองที่เป็นประมงก็มีสิทธิด้วย ชาวประมงต่างๆ ต้องได้รับการบอกกล่าวถึงผลกระทบ ”

“ สถานการณ์ประมงยังแย่อยู่ ต้องพูดให้ชัดเจนถึงประมงขนาดเล็ก ในประเด็นทางด้านเศรษฐกิจ ต้องผลักดันทั้งทางด้าน การเก็บเกี่ยวผลผลิตและในประเด็นสิทธิและสังคม ซึ่งอาจจะมีการแยกกันอยู่ ไม่สามารถมองอย่างแยกส่วนได้ ”

มูลนิธิเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
(Sustainable Development
Foundation :SDF)

สมาพันธ์ชาวประมงพื้นบ้านภาคใต้

“Daily Rights” จัดหมายข่าวที่จะนำเสนอบทความ รายงานจากเวทีการประชุม ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กร WFPF, ICSF, FSF, SDF and IPC.

จดหมายข่าวฉบับนี้จะเป็นสื่อรายวัน ทั้ง 4 ภาษาด้วยกัน ได้แก่ ไทย อังกฤษ ฝรั่งเศส สเปน เริ่มตั้งแต่วันที่ 11 – 18 ตุลาคม 2008 โดยจะรายงานมีเป้าหมายร่วมกันในสื่อสาร ทุกประเด็นข่าว สามารถค้นหาและติดตามอ่านได้ที่

<http://sites.google.com/site/smallscalefisheries>

ทีมงานผลิตจดหมายข่าว

นุศจี ทวีวงศ์ (ไทย):

nusaje@yahoo.com

ฮารินี कुमार (อังกฤษ):

harini747@gmail.com;

พาร์ทริซียโอ ไอเกอร์ เมลิลันคา (สเปน)

Patricio Igor Melillanca (Spanish):

patricio@ecoceanos.cl

มาเดียน เซค (ฝรั่งเศส)

Madien Seck (French):

madiensec@yahoo.fr

หมายเหตุ : บทความ และข้อเขียนที่ถูก

ตีพิมพ์ในเคลี่ไทร์ทั้งหมดขึ้นอยู่กับองค์กร

และผู้เขียน